

عنوان مقاله:

عرف و بناهای عقلایی در مکتب فقهی امام خمینی(س)

محل انتشار:

فصلنامه علمی پژوهشی متین (امام خمینی و انقلاب اسلامی)، دوره 19، شماره 77 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسنده:

سید عبدالواحد موسوی - دانش آموخته دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی و اندیش ههای امام خمینی(س)، پژوهشکده امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

عرف و بناهای عقلایی و واژه های مشابه به کرات در کتب و رسائل فقهی و اصولی و حقوقی موردتوجه فقیهان، اصولیون و حقوقدانان مسلمان قرارگرفته است. این واژه در فرهنگ لغات به معنای شناخته شده و ضد نکر است و در اصطلاح، قاعده ای است که مستقیماً از مردم سرچشمه گرفته فراگیر و پایا است و به وسیله مقام صالح الزامی دانسته شده است. سوال این است که آیا عرف عقلاً از منظر شرع و مکتب فقهی امامیه حجت بوده، شایسته است بر اساس آن عمل شود یا نه؟ نسبت عرف و شرع چیست؟ در نسبت عرف و شرع گفته شده است عرف ممضا، عرف مردوع و عرف مرسل. عرف ممضا یعنی عرف مورد تایید شرع. عرف مردوع، عرف مورد انکار شرع؛ اما عرف مرسل که شارع نسبت به آن نظری نداده است یا ما به آن دسترسی پیدا نکرده ایم، حجیت آن مورد اختلاف است: بدون هیچ گونه شرطی حجیت دارد؛ از طریق قاعده حسن و قبح حجیت دارد؛ اگر با امضای شارع اعم از تایید مستقیم یا تایید از طریق عدم الردع همراه باشد، حجیت دارد وگرنه غیرقابل قبول است. امام خمینی قائل به حجیت ذاتی عرف بوده مشروط به امضا یا عدم الردع ولیکن امضای شارع را کاشف از عقلانی بودن عرف می داند. شیخ الشریعه اصفهانی احراز عدم الردع را لازم نمی داند، بلکه عدم احراز ردع را کافی تلقی می کند.

کلمات کلیدی:

عرف، عرف عقلا، امضاء، ردع، احراز، عدم احراز، عصر ظهور، عصر عدم ظهور

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1819721>

